

สรุป

การเรียนรู้ประสบการณ์

การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/40 - 1/41

ณ โครงการร้อยใจรักษ์ บ้านห้วยसान

ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

เทศกาลตำบลแม่คำ
อ.แม่จัน จ.เชียงราย
ระหว่างวันที่ 27 – 28 มีนาคม 2562

หลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้

แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/40 วันที่ 27 – 28 มีนาคม 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 58 คน
จาก ทต.แม่คำ อ.แม่จัน จ.เชียงราย

หลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายพิชิต ยาละ ผู้จัดการส่วนโครงการพิเศษ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ คือ

1. **การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง** โดยดูทั้งในเรื่อง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้
2. **การพัฒนาตามลำดับขั้น** ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่รอด จากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน และไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้มั่นคงสามารถเพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงินออม มีการรวมกลุ่ม และพึ่งพาตนเองได้
3. **การพัฒนาเชิงพื้นที่** คือ การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติ ตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โครงการร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับหน่วยงานต่างๆ การคืนข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้านในการสละแรงงาน
4. **การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร** โดยดูจากผล การพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิตของชาวบ้าน เพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ ซึ่งมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้ามาดำเนินการ ในหมู่บ้านห้วยส้านและหมู่บ้านข้างเคียงที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยใช้แนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อสร้างโอกาสในการปรับเปลี่ยนชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มาเป็นอาชีพที่สุจริต

สำหรับหลักสูตรการอบรมนี้รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ มีนโยบายให้ขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา จำนวน 19 อำเภอ โดยมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มาจัดการอบรมให้

สิ่งที่คาดหวังในการอบรมคือ คือ การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนจากทุกคน และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหาของชุมชน โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน และท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวงขอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วยระบบกาลักน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องสละแรงการทำงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ ท้องที่ท้องถิ่น โดยที่โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

- ถาม : ผู้ที่รับได้เป็นประธานกลุ่มบริหารจัดการน้ำ จะได้รับสิทธิประโยชน์หรือไม่
- ตอบ : ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นประธานต้องมาจากความสมัครใจ จะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ใดๆ และต้องจ่ายค่าน้ำตามมิเตอร์เช่นเดียวกับสมาชิกทุกคนครัวเรือน
- ถาม : อัตราการใช้น้ำในระยะเวลาเดือน 1 โดยเฉลี่ยแล้วคนในชุมชนจะเสียค่าน้ำประมาณเท่าไรต่อเดือน
- ตอบ : โดยเฉลี่ยในชุมชนจะเสียค่าน้ำประมาณ 5,000 บาทต่อเดือน
- ถาม : ท่อที่ใช้ต่อน้ำลงมาใช้ มีการฝังดินหรือวางไว้บนดิน
- ตอบ : ท่อ PVC ใช้การฝังดิน ส่วนท่อ PE ไม่ฝังดิน
- ถาม : กรรมการน้ำในหมู่บ้านมีกี่คน
- ตอบ : ในขณะนี้กรรมการทั้งหมด 3 คน
- ถาม : น้ำที่อยู่บนดอยสูง ไกลถึง 14 กิโลเมตรใช้วิธีการลำเลียงน้ำแบบแรงดัน หรือ ดูดน้ำโดยใช้ปั้มน้ำ
- ตอบ : ใช้วิธีการลำเลียงน้ำแบบแรงดันน้ำตามธรรมชาติ

ฐานการเรียนรู้ที่ 2

เกษตรพอเพียง พืชระยะยาวไม่ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อาโวคาโด ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวมแบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนา ต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้ เพื่อการส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิตและการส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

- ถาม : มะม่วงน้ำดอกไม้ในวิสาหกิจชุมชนนี้ ได้มีการส่งขายที่ประเทศจีนหรือไม่
- ตอบ : มีการส่งขายไปยังประเทศจีนบางส่วน ซึ่งราคาการส่งขายจะไม่ดีเท่าส่งขายไปยังประเทศญี่ปุ่น
- ถาม : มะม่วงที่ส่งขายเป็นมะม่วงสุกหรือไม่สุก
- ตอบ : จะเป็นมะม่วงใกล้สุกประมาณ 80% เนื่องจากระยะเวลาในการขนส่งไปยังประเทศจีนและญี่ปุ่น มะม่วงจะมีผลสุกในระยะที่พอดี พร้อมจำหน่ายได้
- ถาม : ต้นพันธุ์มะม่วงเพื่อต่อกิ่ง เป็นสายพันธุ์อะไร
- ตอบ : พันธุ์ตลับนาค เนื่องจากมีรากที่แข็งแรงโตเร็ว และมีภูมิต้านทานโรคดี เมื่อระยะเวลาเลี้ยงกิ่ง จะใช้ระยะเวลาประมาณ 2-3 ปี
- ถาม : มีวิธีการเก็บรักษายอดเลี้ยงกิ่งมะม่วง เพื่อใช้ในการขนส่งหรือไม่
- ตอบ : เมื่อตัดข้อประมาณ 1 นิ้ว เก็บไว้ในที่เย็น เช่น ในกระติกน้ำแข็ง จะสามารถเก็บได้ประมาณ 1 อาทิตย์ ซึ่งสามารถทำการย้ายหรือขนส่งได้

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางอาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์อีโตเป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 -1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร (1 ไร่ 1 แสน) เป้าหมาย คือ อยากรู้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการหมักดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และการทำปุ๋ยสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ต้นข้าวที่เป็นเชื้อราจะใช้อะไรในการกำจัดเชื้อราในข้าวได้บ้าง

ตอบ : ใช้สารไตรโคเดอร์มากำจัดเชื้อราได้ เนื่องจากเป็นสารชีวภัณฑ์ที่ปลอดภัยต่อพืชและมนุษย์ และมีประสิทธิภาพในการฆ่าเชื้อราและป้องกันโรคได้ดี

ถาม : มีโรงสีข้าวชุมชนในชุมชนหรือไม่

ตอบ : มี ใช้บริการให้กับเกษตรกรที่ต้องการสีข้าว และเป็นแหล่งรับซื้อ-ขายข้าว ให้กับชาวบ้านในชุมชนและนอกชุมชน

ถาม : สูตรปุ๋ยหมัก 2 สูตรเรียกว่าอะไร และมีวิธีทำอย่างไร

ตอบ : ปุ๋ยสูตร PR และฮิวมิก มีวิธีการทำดังนี้ ข้าว 200 กก. ช็อคโคน 10 กก. กรดอะมิโน (สูตรน้ำ) 1.5 กก. ปุ๋ยยูเรียสูตร 46-0-0 ใช้ 2 กก. ปุ๋ยยูเรียสูตร 15-15-15 ใช้ 2 กก.

ถาม : ทำอย่างไรถึงได้ผลผลิตข้าวสูง

ตอบ : ไม่ใช้สารเคมี แต่ใช้สารชีวภัณฑ์ และปุ๋ยหมักชีวภาพทดแทนสารเคมี เริ่มตั้งแต่การปลูกจนถึงระยะการเก็บเกี่ยว

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปุ๋ยสัตว์

การส่งเสริมปุ๋ยสัตว์ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุนวัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : มีวิธีการจัดการอย่างไร เมื่อไข่เป็ดไม่ออกไข่

ตอบ : ในขั้นแรกต้องสังเกตว่าเป็ดอยู่ในช่วงพร้อมผสมพันธุ์หรือไม่ รวมไปถึงโรงเลี้ยงว่าเป็นแบบระบบเปิดหรือปิด รวมไปถึงอาหารในการเลี้ยง ว่าเหมาะสมกับเป็ดหรือไม่ ซึ่งเหล่านี้นับว่าเป็นปัจจัยทั้งสิ้น

ถาม : ถ้าได้นำสัตว์ในโครงการมาเลี้ยง แล้วสัตว์ตาย จะต้องชดเชยค่าเสียหายไหม

ตอบ : หากกรณีเสียชีวิตด้วยโรค ต้องแจ้งสาเหตุการตาย พร้อมนำซากสัตว์มาแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ ทั้งนี้เพื่อการป้องกันการแพร่กระจายของโรค และหาแนวทางการป้องกันโรค

ถาม : การใช้บริการของทีมปุ๋ยสัตว์เคลื่อนที่ ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือไม่ และหากเสียค่าใช้จ่าย จะมีค่าบริการเท่าไร

ตอบ : การบริการตรวจโรคฟรี สำหรับค่าบริการยาหรือวัคซีนจะคิดในอัตราค่ายาปฏิชีวนะ CC ละ 3 บาท และวิตามิน CC ละ 2 บาท

ถาม : แหล่งของหญ้าเนเปียร์ มาจากที่ใด

ตอบ : โครงการได้นำมาจากจังหวัดลพบุรี และหากต้องการพันธุ์หญ้า สามารถสืบค้นและซื้อขายผ่านช่องทางในอินเทอร์เน็ตได้

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

คำถามจากผู้เข้าร่วม
จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับ
ยาเสพติด

นางรัชนิ เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบาย เมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการร้อยใจรักษ์เข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้ทำงานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ซื้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จุดเปลี่ยนที่อยากจะทำจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้ภรรยาหมู่บ้านยะผา สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิตรุนแรง เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัดคนในชุมชนให้การต้อนรับอย่างดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายสมบุรณ์ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชาผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับมาเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดี มีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

ถาม : เงินที่ขอจากผู้ค้ายาเสพติดได้ครั้งละกี่บาท (ญาติพี่น้อง)

นางรัชนิ : แล้วแต่วัน ครั้งละ 1,000 - 3,000 บาท

ถาม : ในกรณีที่เดินไปซื้อยาจากประเทศเพื่อนบ้าน ใช้ระยะเวลาในการเดินทางเท่าไร

นายส่องแสง : ใช้ระยะเวลาประมาณครึ่งวัน ในการเดินทางไปซื้อยาจากเพื่อนบ้าน

ถาม : ยาบ้าที่เคยสูบมามีกี่แบบอะไรบ้าง และคุณภาพเป็นอย่างไร

นายส่องแสง : มี 4 แบบ แบ่งเป็น 999 ลักษณะเม็ดสีแดง คุณภาพไม่ค่อยดี, 888 ลักษณะเม็ดสีแดง คุณภาพไม่ค่อยดี, R ลักษณะเม็ดสีเขียว เป็นหัวเชื้อ และในส่วนของ WY ลักษณะเม็ดสีแดง ขณะนี้หาแหล่งซื้อยาก

ถาม : ยาบ้า 1 ลูก มีกี่เม็ด

นายส่องแสง : ใน 1 ลูก มียาจำนวน 200 เม็ด

ประเด็นแลกเปลี่ยน

ในพื้นที่ ทต.แม่คำ สถานการณ์ยาเสพติดปัจจุบัน ยังมีเยาวชนในพื้นที่ติดยาเสพติดยาอยู่ แต่ส่วนใหญ่ปัญหาจะเกิดจากการดื่มสุรานัก จนทำให้เกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิตเป็นจำนวนมากและเกิดขึ้นบ่อยครั้ง

บทบาทของภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

พ่อหลวงสุรัตน์ สุจาศิริวงศ์ ผู้ใหญ่บ้านบ้านเมืองงามใต้ และ พ่อหลวงดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามเหนือ ได้เกริ่นนำโครงการร้อยใจรักษ์ และได้บรรยายถึงความเป็นมาเหตุผลที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการดังนี้

ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชนเกิดความเดือนร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นจำนวนมากและได้จัดประชุมเพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า 80% และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยसान หมู่ที่ 10 เข้าร่วมโครงการต่อมามีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้านและเข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาาร่วมกัน ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่ สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคมหลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูล แล้วคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชุมซึ่งในเวทีการประชุมได้มีหลายหน่วยงานเข้าร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา จากการจัดเวทีประชุมทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนี้ ปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชุมจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

คำถามจากผู้เข้าร่วมอบรม การแลกเปลี่ยนภาคราชการกับการดำเนินการ โครงการร้อยใจรักษ์

ถาม : การจัดงานในชุมชนต่างๆมีการตั้งกฎอะไรไหม

ตอบ : มีการตั้งกฎระเบียบชุมชนและข้อตกลงร่วมกันของคนในชุมชน เช่น เมื่อมีงานศพ ต้องเข้าช่วยเหลือกันด้วยความสมัครใจ ห้ามเล่นการพนันทุกชนิด และอีกกรณีคือ เมื่อมีงานบุญใหญ่ในหมู่บ้าน ห้ามมีการทะเลาะวิวาท และมีค่าปรับตามข้อตกลงร่วมกัน เป็นต้น

ถาม: หมู่บ้านเมืองงามเหนือ และ เมืองงามใต้ ได้ใช้น้ำที่แหล่งเดียวกันหรือไม่ และหากเป็นแหล่งเดียวกัน มีวิธีการในการบริหารจัดการน้ำอย่างไร

ตอบ : หมู่บ้านเมืองงามเหนือ และ เมืองงามใต้ จะใช้ฝายน้ำคนละฝาย แต่ใช้น้ำลำธารร่วมกัน โดยน้ำในพื้นที่ส่วนใหญ่จะใช้เพื่อการอุปโภค สำหรับน้ำเพื่อการบริโภคส่วนใหญ่จะซื้อมาบริโภคเองในครัวเรือน

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

**นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนา
กิจกรรมปิดทองหลังพระฯ** กล่าวสรุป กิจกรรมผลการอบรม และ
แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาโครงการฯ บ้านห้วยสำน คือ การ
พัฒนาให้คนมีโอกาสร้างทางเลือกให้กับคนในพื้นที่เพื่อไม่ให้เข้าไปยุ่ง
เกี่ยวกับยาเสพติด การพัฒนาโครงการฯ เข้าไปพัฒนาในทุก ๆ ด้านเน้น
การพัฒนาแบบองค์รวมให้ครอบคลุมทุกมิติ

ในระยะแรกของการพัฒนาเริ่มจากการศึกษาบริบทพื้นที่ ศึกษา
ภูมิสังคมให้เข้าใจพื้นที่อย่างถ่องแท้ก่อน หลังจากนั้น จึงเข้าสู่
กระบวนการคืนข้อมูล เพื่อให้เกิดการระเบิดจากข้างใน ให้ตระหนักถึง
ปัญหาแล้วจึงพัฒนาร่วมกันในระดับท้องที่ท้องถิ่นหน่วยงานราชการ
ที่สำคัญคนในชุมชนต้องร่วมออกแรงด้วยในทุกกระบวนการ เพื่อสร้าง
ความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นตลอดโครงการฯ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะ
นำไปสู่การบริหารจัดการดูแล ไปสู่ความยั่งยืนต่อไป และได้มอบการบ้าน
สำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ

- 1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึก
ปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน
- 2) ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการแก้ไขปัญห
ความต้องการของหมู่บ้านชุมชน

โดยมีหลักเกณฑ์ คือ

1. เป็นโครงการที่ต้องแก้ไขปัญหในชุมชนของท่าน โดยผ่าน
การเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน อาหารระหว่าง
ปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ
3. สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ จะมี
งบประมาณสมทบให้กับโครงการบางส่วน โดย
งบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นและต้องเป็นโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายใน
สิ้นปีงบประมาณของแต่ละปี

สรุปกิจกรรมการอบรม

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่
เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้
ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การ
พัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์
ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไข
เรื่องเหล่านี้ ก็จะไม่สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้ว
ขอให้ทบทวนขั้นตอน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ซึ่งหลักสูตร
นี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ใน
หลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่และมาฝึก
ปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. เรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ สายพันธุ์ต่างๆ และรู้วัฒนธรรมที่นิยมบริโภคหมูดำของชนเผ่าในชุมชน

2. อาหารสัตว์ลดต้นทุนจากหยวกกล้วยและหญ้าเนเปียร์

3. การจัดทำบ่อพวง 2 ชนิด บ่อพวงพลาสติก และบ่อซอยซีเมนต์และคุณภาพ ข้อดีข้อเสียของอ่างแต่ละชนิด

4. การบริหารจัดการน้ำ และการติดตั้งเมตรเพื่อควบคุมดูแลการใช้น้ำ

5. ชุมชนต้องมีการทำเอง ชาวบ้านต้องสละแรงงาน

6. เพื่อการจัดแบ่งพื้นที่ให้ชัดเจนในการเพาะปลูกพืชให้เข้ากับพื้นที่และการอนุรักษ์ต้นน้ำ

7. การปลูกพืชแบบผสมผสาน

8. การตั้งกฎระเบียบของชุมชน

9. การจัดการกระบวนการพัฒนาปศุสัตว์

10. กองทุนไฟฟ้าเพื่อป้องกันไฟไหม้ในพื้นที่ป่าชุมชน

11. การตั้งทีมปศุสัตว์อาสา ดูแลสัตว์ภายในชุมชน

12. การทำบัญชีครัวเรือน

13. การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

14. การจ่ายน้ำโดยใช้วิธีการกักน้ำไปยังพื้นที่ที่ต่ำกว่าหรือพื้นที่การเกษตร

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

แนวทางการนำไปปรับใช้ในพื้นที่

1. การเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับชุมชน
2. การลดใช้สารเคมีโดยใช้สารชีวภัณฑ์แทน
3. การใช้พลังงานทดแทนในชุมชน
4. ส่งเสริมการปลูกหญ้าเนเปียร์และต้นกล้วย เพื่อทำเป็นอาหารสัตว์
5. การดูแลรักษาควบคุมสารเคมีในผลผลิตทางการเกษตร
6. การปรับใช้การจัดตั้งกองทุนพันธุ์สัตว์ ยาวัวคชิน วัสดุ
7. การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผลผลิตทางการเกษตรให้ได้มาตรฐาน เพื่อยกระดับผลผลิตในชุมชน
8. การทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้รู้รายรับ-รายจ่าย
9. การปลูกพืชแบบผสมผสาน
10. การรวมกลุ่มรัฐวิสาหกิจในชุมชน
11. การปลูกพืชทางเลือกในพื้นที่เพื่อหาความเหมาะสมของพืชที่ปลูกกับสภาพพื้นที่

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 1/40 เทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอมะนัง

ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	92.73	7.27	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	81.82	18.18	-	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	87.27	12.73	-	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	81.82	18.18	-	-
วิทยากรมีความรู้	87.27	12.73	-	-
สถานที่อบรม	83.64	16.36	-	-
สถานที่พัก	72.73	27.27	-	-
อาหารและเครื่องดื่ม	78.18	21.82	-	-

หมายเหตุ มีผู้ส่งแบบประเมิน 55 คน จาก 58 คน

เทศบาลตำบลจันทวี
อ.แม่จัน จ.เชียงราย
ระหว่างวันที่ 29 – 30 มีนาคม 2562

หลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์ การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/41 วันที่ 29 – 30 มีนาคม 2562
ผู้เข้าร่วมอบรม 57 คน
จาก ทต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนา

กิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ ซึ่งมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้ามาดำเนินการ ในหมู่บ้านห้วยล้านและหมู่บ้านช้างเคียงที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยใช้แนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อสร้างโอกาสในการปรับเปลี่ยนชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มาเป็นอาชีพที่สุจริต

สำหรับหลักสูตรการอบรมนี้รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ มีนโยบายให้ขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา จำนวน 19 อำเภอ โดยมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มาจัดการอบรมให้

สิ่งที่คาดหวังในการอบรมคือ คือ การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนจากทุกคน และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหาของชุมชน โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน และท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ

หลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายยุทธชัย ตาห่อ เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง
ในพระบรมราชูปถัมภ์ บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ คือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้
2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่รอด ดูจากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้มั่นคง สามารถเพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงินออม มีการรวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้
3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติ ตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โครงการร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับหน่วยงานต่างๆ การคืนข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้านในการสละแรงงาน
4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดูจากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิตของชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวง ขอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วยระบบ กาลักน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องสละแรงงนการทำงาน บูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ ท้องที่ ท้องถิ่น โดยที่โครงการฯ ออกคำวัสดุอุปกรณ์ให้

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

- ถาม : อ่างพวงพลาสติก มีอายุการใช้งานนานประมาณกี่ปี
- ตอบ : มีอายุการใช้งานนานประมาณ 25-30 ปี ซึ่งอายุการใช้งานนี้ ขึ้นอยู่กับการดูแลรักษาพลาสติก การเผาไหม้ของ แสงแดดเมื่อปริมาณน้ำน้อยกว่าระดับที่กำหนด และการ โดนลูกกลมโดยไฟฟ้า อีกด้วย
- ถาม : การใช้แรงงานขุดมีค่าแรงเท่าไร และขุดขนาดเท่าไรต่อบ่อ
- ตอบ : การใช้แรงงานคนขุด เป็นการจ้างเหมาแรงงาน โดยคิด เป็นบ่อละ 40,000 บาท และไม่จำกัดจำนวนคน ขุดที่ ขนาด ลึก 2.5 เมตร กว้าง 13 เมตร ยาว 28 เมตร และ หนา 7-10 เซนติเมตร ที่ความชัน 45 องศา
- ถาม : น้ำที่บ่อสาธิตนี้ มีแหล่งน้ำมาจากที่ใด
- ตอบ : แหล่งน้ำมาจากหมู่บ้านห้วยसानที่ต่อมาจากข้างบนเขา เพื่อเข้ามาที่บ่อพวงแล้วปล่อยลงแปลงเกษตรรอบๆ

ฐานการเรียนรู้ที่ 2

เกษตรพอเพียง พืชระยะยาวไม่ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อาโวคาโด ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการ น้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้าน และสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่า อนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนา ต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้ เพื่อ การส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิตและการ ส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

- ถาม : ต้นจืดดอกแดงและกาแฟโรบัสต้าปลูกโดยโครงการหรือชาวบ้าน ในพื้นที่
- ตอบ : ต้นจืดดอกแดง ชาวบ้านทำการเพาะปลูกเอง ซึ่งทางโครงการ สนับสนุนโดยมีต้นกล้าแจกจ่ายให้ และในส่วนของกาแฟโรบัสต้า นี้ ทางโครงการจะให้แรงงานชาวบ้านในการเพาะปลูก โดยคิด เป็นกล้าละ 6 บาท เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชาวบ้านอีก ทางหนึ่ง
- ถาม : ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีหน่วยงานใดที่เข้ามาให้ความรู้เรื่องการ ขยายพันธุ์และการดูแลรักษาหรือไม่
- ตอบ : ทางโครงการได้มีวิทยากรในการให้ความรู้ ให้การช่วยเหลือและ การสนับสนุนการขยายพันธุ์ ให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วม วิสาหกิจในชุมชน
- ถาม : ต้นมะม่วงที่ใช้ในการต่อยอดถึงขยายพันธุ์ เป็นต้นสายพันธุ์อะไร
- ตอบ : ต้นแม่ จะเป็นต้นสายพันธุ์ตลับนาคน เนื่องจากมีความทนทานต่อ โรคสูง แข็งแรง และรากยาวลึก ซึ่งหาแหล่งน้ำและธาตุอาหารได้ ดี

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางอาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์อีโต้เป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 -1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร (1 ไร่ 1 แสน) เป้าหมาย คือ อยากให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการห่มดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และการทำปุ๋ย

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

- ถาม :** โครงการได้มีการส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนปลูกพืชผัก เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้วยไหม หรือเป็นเพียงแปลงสาธิตเท่านั้น
- ตอบ :** ทางโครงการได้มีการสนับสนุนให้ชาวบ้านปลูกพืชโดยใช้แนวคิดนี้ ซึ่งขณะนี้ไม่มีแทบทุกครัวเรือน ที่ปลูกพืชสวนครัวไว้กินในครัวเรือน แทนการซื้อ ซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายได้ดี
- ถาม :** เมื่อโครงการได้เริ่มในระยะแรก การจูงใจชาวบ้านให้เข้าร่วมโครงการมีความยากหรือง่าย
- ตอบ :** ในช่วงระยะการเริ่มโครงการ ต้องยอมรับว่าจูงใจชาวบ้านให้เข้าร่วมค่อนข้างที่จะยาก แต่เราต้องเริ่มลงมือปฏิบัติให้ชาวบ้านเห็นก่อนว่ามันสามารถทำได้จริง ชาวบ้านจึงมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมได้ง่ายมากขึ้น
- ถาม :** สูตรปุ๋ยหมัก 2 สูตรเรียกว่าอะไร และมีวิธีทำอย่างไร
- ตอบ :** ปุ๋ยสูตร PR และอีวามิก มีวิธีการทำดังนี้ ขี้วัว 200 กก. โขคอน 10 กก. กรดอะมิโน(สูตรน้ำ) 1.5 กก. ปุ๋ยยูเรียสูตร 46-0-0 ใช้ 2 กก. ปุ๋ยยูเรียสูตร 15-15-15 ใช้ 2 กก.
- ถาม :** ทำอย่างไรถึงได้ผลผลิตข้าวสูง
- ตอบ :** ไม่ใช้สารเคมี โดยการใช้สารชีวภัณฑ์ และปุ๋ยหมักชีวภาพทดแทนสารเคมี เริ่มตั้งแต่การปลูกจนถึงระยะการเก็บเกี่ยว

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปศุสัตว์

การส่งเสริมปศุสัตว์ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากี แคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุนวัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

- ถาม :** โรงเรือนสามารถเลี้ยงไก่/เป็ด ได้ประมาณกี่ตัว
- ตอบ :** โรงเรือนมีขนาดพื้นที่ 60 ตารางเมตร สามารถเลี้ยงไก่/เป็ด ได้ประมาณ 240 ตัว
- ถาม :** สูตรอาหารลดต้นทุน มีอะไรบ้าง
- ตอบ :** สูตรอาหารลดต้นทุน มีส่วนประกอบ ได้แก่ หยวกกล้วย 100 กิโลกรัม น้ำตาลทรายแดง 4 กิโลกรัม และเกลือป่น 1 กิโลกรัม จากนั้นหมักทิ้งไว้เป็นเวลา 20 วัน ก่อนการใช้งาน
- ถาม :** โรงเรือนนี้ สามารถเลี้ยงไก่/เป็ด ได้ประมาณกี่ตัว
- ตอบ :** โรงเรือนนี้ มีขนาดพื้นที่ 60 ตารางเมตร สามารถเลี้ยงไก่/เป็ด ได้ประมาณ 240 ตัว
- ถาม :** ข้อดีของอาหารลดต้นทุนนี้ คืออะไร
- ตอบ :** ในข้อแรก คือ มีส่วนช่วยในการลดต้นทุนอาหารสัตว์ จึงช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายให้ลดลงได้ และข้อที่สอง คือ ลดปัญหาการลืมนับจากสัตว์ และ ข้อที่สาม คือ ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสัตว์ และเพิ่มโภชนาการของสัตว์ ให้เติบโตได้เร็วยิ่งขึ้น
- ถาม :** ไก่ในโครงการนี้ มีการผสมพันธุ์อย่างไร
- ตอบ :** พ่อพันธุ์ 1 ตัว ต่อแม่พันธุ์ 10 ตัว ในพื้นที่ขนาด 4 ตารางเมตร

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นางรัชณี เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบาย เมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการรื้อใจรักซ์เข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้ทำงานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตาย เพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแตรอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้ภรรยาหมู่บ้านบ้านยะผ่า สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิตรุนแรง เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัดคนในชุมชนให้การต้อนรับอย่างดี วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายสมบุญ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชา ผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับทำเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดี มีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่ๆ เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำถามจากผู้เข้าร่วม

จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ถาม : ท่านมีความคิดอย่างไรถึงได้ตัดสินใจเลิกยาเสพติด

นายส่องแสง : ตอนเสพยาบ้าคนในชุมชนไม่จะให้การยอมรับ ไปไหนก็ไม่มีคนคุยด้วย เลยตัดสินใจเลิกเสพยาเสพติดทันที

ถาม : ลูกค้าที่มาซื้อยาเสพติดส่วนมากมาจากไหน

นางรัชณี : มีลูกค้ารายย่อยจากหมู่บ้านข้างเคียง และลูกค้ารายใหญ่จากที่อื่นแต่ลูกค้ารายใหญ่ส่วนมากจะติดต่อกันทางโทรศัพท์จะไม่ค่อยเจอหน้ากัน

ถาม : มีแรงบันดาลใจอย่างไรในการตัดสินใจเลิกยาเสพติด

นายสมบุญ : จากที่ผมไม่เคยได้รับโอกาสการยอมรับจากคนในชุมชน พอโครงการได้มอบโอกาสให้เลยตัดสินใจเลิก

ถาม : มีแรงบันดาลใจอย่างไรที่กล้าเข้าร่วมกับโครงการและเปิดเผยประวัติชีวิตตนเอง

นายสมบุญ : อยากเผยแพร่และชักจูงคนที่ยังเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เห็นถึงข้อดีหลังจากเข้าร่วมกับโครงการ

ถาม : ตอนข้ามไปซื้อยาที่ฝั่งเพื่อนบ้านการซื้อขายง่ายไหม

นายส่องแสง : ถ้าคนไม่รู้จักไปซื้อเขาจะไม่ขายให้ เพราะต้องเข้าไปซื้อภายในหมู่บ้าน และใช้การสื่อสารเป็นภาษาจีน

ถาม : จากอดีตที่ได้รายได้จำนวนมากแต่ตอนนี้รายได้ลดลง มีผลกระทบใหม่ในการใช้ชีวิต

นางรัชณี : มี จากในอดีตที่ไปไหนก็ซื้อของแบรนด์เนม กินข้าวในร้านอาหาร ไม่มีรอยยิ้มให้กัน แต่ตอนนี้ ถึงจะได้อาหารได้น้อยลงกินข้าวถูกๆ แต่ทุกคนต่างมีรอยยิ้มให้กัน ไปไหนมีแต่ความมีน้ำใจต่อกัน

บทบาทของภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

คำถามจากผู้เข้าร่วมอบรม
การแลกเปลี่ยนภาคราชการกับ
การดำเนินการโครงการร้อยใจ

**นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่ฮ้อย และ พ่อดวง
ดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามเหนือ** ได้เกริ่นนำ
โครงการร้อยใจรักษ์ และได้บรรยายถึงความเป็นมาเหตุผลที่เข้า
ร่วมการดำเนินโครงการ ดังนี้

ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้มี
อิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชนเกิด
ความเดือนร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามา
ดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งส่วน
ราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นจำนวนมาก
และได้จัดประชาคมเพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการ ซึ่งมี
ชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า 80% และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้า
ร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้าน
ห้วยสำน หมู่ที่ 10 เข้าร่วมโครงการต่อมามีการดำเนินการต่ออีก
3 หมู่บ้านและเข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนา
ร่วมกัน ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่ สํารวจ
ข้อมูลเศรษฐกิจสังคมหลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูล แล้วคืนข้อมูล
ให้แก่ชุมชน ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ต้องการให้มี
การแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชาคมซึ่งในเวทีการ
ประชาคมได้มีหลายหน่วยงานเข้ามาร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะ
แนวทางในการแก้ไขปัญหา จากการจัดเวทีประชาคมทำให้ได้
แนวทางในการแก้ไข ดังนี้ ปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และ
ปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครอง
ท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชาคมจัดทำ
กฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้
ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

ถาม : จะมีวิธีการจัดการอย่างไร ในกรณีผู้ที่เคยเสพยาเสพติด
กลับมาเสพยาอีกครั้งหลังจากได้รับการบำบัด

ตอบ : จากกระบวนการนำผู้ที่เคยเสพยาเสพติดไปบำบัด ได้มี
หลายหน่วยงานที่ได้เข้าร่วมโครงการ เช่น โรงพยาบาล
ที่มีรูปแบบการบำบัด โดยการให้สารเมทาโดน ทดแทน
ยาเสพติดและลดปริมาณให้ลดลงจนกระทั่งร่างกายปรับ
สภาพให้เป็นปกติได้ หรือ การเสริมสร้างสุขภาพทดแทน
การกลับไปเสพยา เป็นต้น ในส่วนของการบำบัด โดย
หน่วยงานทหาร/ตำรวจ เป็นการปรับทัศนคติ และ
รูปแบบการดำเนินชีวิต ให้หลุดจากวงจรเดิมๆ รวมถึง
การกวาดล้างยาที่บ้าน/ที่พักพิง เป็นต้น วิธีการบำบัดที่
กล่าวมานี้ จะได้ผลการบำบัดที่ดี ต้องขึ้นกับสิ่งแวดล้อม
ในชุมชน และกฎระเบียบของชุมชนที่เข้มงวดอีกด้วย

ประเด็นแลกเปลี่ยน : ในพื้นที่ ทต.จันจว้า มีผู้ค้ารายย่อย
และผู้เสพยาเป็นจำนวนมาก เมื่อผู้คนกลุ่มนี้ถูกจับกุม หรือถูก
นำไปบำบัด จะมีวงจรเหตุการณ์ซ้ำเดิม คือ กลับมาค้าและเสพยา
เพิ่มมากขึ้นต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าจะมีการตั้งกฎระเบียบชุมชน
ขึ้นมา ก็ยังไม่สามารถขจัดปัญหาเหล่านี้ให้น้อยลงได้

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ กล่าวสรุป กิจกรรมผลการอบรม และแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาโครงการฯ บ้านห้วยสำน คือ การพัฒนาให้คนมีโอกาส สร้างทางเลือกให้กับคนในพื้นที่เพื่อไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การพัฒนาโครงการฯ เข้าไปพัฒนาในทุก ๆ ด้านเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมให้ครอบคลุมทุกมิติ

ในระยะแรกของการพัฒนาเริ่มจากการศึกษาบริบทพื้นที่ ศึกษาภูมิสังคมให้เข้าใจพื้นที่อย่างถ่องแท้ก่อน หลังจากนั้น จึงเข้าสู่กระบวนการคืนข้อมูล เพื่อให้เกิดการระเบิดจากข้างใน ให้ตระหนักถึงปัญหาแล้วจึงพัฒนาร่วมกันในระดับท้องที่ท้องถื่นหน่วยงานราชการ

ที่สำคัญคนในชุมชนต้องร่วมออกแรงด้วยในทุกกระบวนการ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นตลอดโครงการฯ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการดูแล ไปสู่ความยั่งยืนต่อไป ได้มอบการบ้านสำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ

- 1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน
- 2) ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการแก้ไข ปัญหาความต้องการของหมู่บ้านชุมชน

โดยมีหลักเกณฑ์ คือ

1. เป็นโครงการที่ต้องแก้ไขปัญหาในชุมชนของท่าน โดยผ่านการเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน อาหารระหว่างปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ
3. สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ จะมีงบประมาณสมทบให้กับโครงการบางส่วน โดยงบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและต้องเป็นโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายในสิ้นปีงบประมาณของแต่ละปี

สรุปกิจกรรมการอบรม

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็จะไม่สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. ประเภทของอ่างพวงสันเขา มี 2 ประเภท 1.อ่างพลาสติก 2.อ่างชอยซีเมนต์

2. การรับน้ำของอ่างพวง 12-20 ไร่

3. การใช้ระบบกักน้ำ

4. การหาแหล่งน้ำที่ใกล้เคียง เพื่อนำมาใช้ในพื้นที่

5. ระบบการบริหารจัดการน้ำในชุมชน โดยการติดมิเตอร์ เพื่อนำเงินเป็นกองทุนในการจัดสรรน้ำและการดูแลระบบน้ำในชุมชน

6. การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง

7. การปลูกพืชปรับภูมิทัศน์ เพื่อความร่มเงาและความสวยงามในพื้นที่ เช่น เหลืองอินเดีย หางนกยูง และजूวดอกแดง

8. การใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ เช่น ปุ๋ยสูตรพีอาร์ (Pr) และปุ๋ยสูตรอีวามิค มาใช้ทดแทนปุ๋ยเคมี

9. การปลูกพืชผสมผสาน

10. การลดการใช้สารเคมี โดยใช้สารชีว

11. การขยายพันธุ์มะม่วง เพื่อรองรับความนิยมของการตลาด

12. การแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการใช้พื้นที่ โดยแบ่งเป็น 4 ประเภทคือ ป่าใช้สอย(ป่าไผ่) ที่เนินเขา(ไม้ผลเศรษฐกิจต่างๆ) ที่ดอน (การปลูกพืชผสมผสาน,พลังงานทดแทน) และที่นา (การปลูกข้าว พันธุ์อีโต้ กข 21,ข้าวหอมมะลิ 105 และพืชหลังนา อื่นๆ)

13. การทำอาหารลดต้นทุน โดยใช้หยวกกล้วย 100 กก. น้ำตาล 4 กก. เกลือ 1 กก.

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

แนวทางการนำไป ปรับใช้ในพื้นที่

1. การนำระบบกลักน้ำไปใช้ในชุมชน เนื่องจาก
ต้นทุนค่าใช้จ่ายต่ำ

2. การทำบ่อพักน้ำ/รองรับน้ำ เพื่อแก้ปัญหาวะน้ำ
ท่วม เมื่อเกิดน้ำหลากในพื้นที่ และเก็บไว้ใช้ในหน้าแล้ง

3. การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อต่อรองราคาผลผลิต
และเป็นกองทุนให้แก่เกษตรกรที่ขาดทุนหมุนเวียน

4. การนำพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ทดแทนพลังงานไฟฟ้า

5. การปลูกพืชผสมผสาน 3 ระยะ เพื่อให้ชาวบ้านลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

6. สนับสนุนให้ชาวบ้านลดการใช้สารเคมี โดยใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทน

7. การจัดตั้งทีมปศุสัตว์เคลื่อนที่ เพื่อลดอัตราการตายของสัตว์ในชุมชน

8. การจัดตั้งกองทุนยา วัคซีน พันธุ์สัตว์ และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ สำหรับคนยากจน

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 1/41 เทศบาลตำบลจันทบุรี อำเภอแม่จัน

ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	92.68	7.32	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	63.41	34.15	2.44	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	73.17	26.83	-	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	85.37	12.20	2.44	-
วิทยากรมีความรู้	78.05	19.51	2.44	-
สถานที่อบรม	73.17	26.83	-	-
สถานที่พัก	73.17	26.83	-	-
อาหารและเครื่องดื่ม	73.17	26.83	-	-

หมายเหตุ มีผู้ส่งแบบประเมิน 41 คน จาก 57 คน